

RADICALE VERBEEELDING IN TRANSITIE

Een visie door Julia de Koning and Steve Elbers

RECHTVAARDIGE TRANSITIES, RADICALE VERBEELDING EN SOCIALE KUNST PRAKTIJKEN

Terwijl we worstelen met vraagstukken als klimaatverandering, sociale ongelijkheid en mondiale gezondheids crises, groeit de urgentie van rechtvaardige transitie. Transformatief onderzoek streeft ernaar een bijdragen te leveren aan het oplossen van deze maatschappelijke problemen en toont een duidelijk engagement met de samenleving¹. Om deze problemen aan te pakken, is het belangrijk om nieuwe manieren van onderzoek en educatie te gebruiken en daarmee radicaal nieuwe ideeën te genereren over de toekomst.

Radicale verbeelding duikt hier op als een kracht van formaat². Radicale verbeelding is het vermogen dat iedereen bezit om de wereld, het leven en sociale instellingen niet voor te stellen zoals ze zijn, maar zoals ze zouden kunnen zijn - vaak op een eerlijkere, rechtvaardigere en duurzamere manier³. Het vormt een cruciaal aspect van sociale bewegingen, omdat het individuen en groepen in staat stelt om vanuit alternatieve perspectieven zich een betere toekomst voor te stellen. En hierop actie te ondernemen⁴.

Kunstenaren en ontwerpers die met een breed scala aan disciplines werken, zoals beeldende kunst, podiumkunsten en mode, zijn meesters in het verbeelden. Door het inzetten van hun verbeeldingskracht, kunnen kunstenaars innovatieve kunstpraktijken creëren met een maatschappelijke meerwaarde die zich richten op betekenisvolle verbeteringen in het leven en het welzijn van mensen en het niet-menselijke⁵.

In een sociale kunst- en

ontwerppraktijk geven veranderingen in de samenleving aanleiding tot initiatieven, waarbij individuele mensen, gemeenschappen en organisaties betrokken worden bij het artistieke proces⁶. Deze praktijken werken vanuit een persoonlijk, onbevangen blik met sociale betrokkenheid en verkennen onconventionele invalshoeken⁷. Dit creëert verschillende rollen en relaties tussen maker, publiek en andere belanghebbenden⁹ en verschillende visies op de wereld en betekenisvolle veranderingen.

Een voorbeeld van zo'n sociale kunstpraktijk is 'Huis van de Toekomst', waarin een team van kunstenaars (o.a. Melle Smets, Klaas Burger, Bart Groenewegen), bewoners en onderzoekers op zoek gaat naar verschillende manieren om sociale ongelijkheid om te zetten in veerkracht door de inzet van menskracht in de energietransitie in een Rotterdamse gemeenschap⁸.

RADICALE VERBEELDING IN TRANSITIE HET PROJECT

Kunnen sociale kunstpraktijken verrijkt met radicale verbeelding transformatieve onderzoekspraktijken versterken? Wat gebeurt er als we proberen om de connecties te versterken tussen sociale kunstenaars en transformatieve onderzoekers? Welke raakvlakken tussen academische en sociale kunstpraktijken zijn al aanwezig? Wat kunnen deze praktijken van elkaar leren?

In het project 'Radical Verbeelding in Transitie' proberen we deze vragen te beantwoorden. Het project is een initiatief van het Design Impact Transition (DIT) platform en gedeeltelijk gefinancierd door Stichting DOEN.

De kern van het project richt zich op het verkennen van het transformatieve potentieel van het verbinden van sociale kunstpraktijken met wetenschappelijke transitiepraktijken met radicale verbeelding. Het combineren van de alternatieve perspectieven van kunstenaars en wetenschappers heeft het vermogen om perspectieven te veranderen en de transformerende kracht te versterken en te bewegen naar rechtvaardigheid.

We willen nagaan

waar radicale verbeelding al vorm krijgt binnen wetenschap, en onderzoeken hoe kunstenaars door hun unieke processen en technieken kennis genereren die we ook binnen de criteria van de wetenschap "robuust" kan worden beschouwd. We willen onderzoeken wat kunst- en transitiepraktijken van elkaar kunnen leren, welke kansen er op dit gebied zijn en op welke manier we deze kunnen benutten. Daarom streeft het project 'Radical Verbeelding in Transitie' ernaar een (sterkere) connectie maken tussen kunst en transitiepraktijken.

Staging Wood is een voorbeeld waarin een coalitie van kunstenaars, denkers, lokale ambachtslieden, wetenschappers, eilandbewoners, bosbeheerders en activisten wegen zoekt om het bos zelf de basis te laten vormen voor nieuwe, rechtvaardige manieren van denken, werken en produceren¹⁰.

Door deze inspanningen wil het initiatief transformatieve bewegingen en radicale verbeelding stimuleren en versterken en uiteindelijk naar een rechtvaardiger wereld bewegen. Voor dit project zijn vier hoofddoelen geïdentificeerd:

Een brug slaan tussen sociale kunstpraktijken en wetenschappelijke transitiepraktijken

Door het faciliteren van dialoog en samenwerking willen we een bijdrage leveren aan het creëren van een (sterkere) connectie tussen sociale kunstpraktijken met de kracht van radicale verbeelding en transitiepraktijken.

Het bereik vergroten van de Erasmus Universiteit Rotterdam

Door een sterkere verbinding met het netwerk van sociale kunstpraktijken rond Rotterdam, evenals hun stakeholders en gemeenschappen, streven we ernaar het bereik van de EUR te vergroten. Dit project heeft specifiek tot doel om de lopende transformatieve onderzoeksprojecten binnen het DIT-platform te benutten om de versterking van transformatief onderzoek te bevorderen.

Een impuls geven aan transformatieve bewegingen.

We streven ernaar het transformatieve potentieel van sociale kunstpraktijken en transitiepraktijken te vergroten door ze met elkaar te verbinden en verbindende instrumenten en methoden te identificeren. Wij geloven dat beide partijen van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen ondersteunen bij het versterken van radicale toekomstvisies.

Een lange-termijn netwerk creëren van kunstenaars en wetenschappers

Ons doel is om effecten te bereiken die langer meegaan dan het project zelf. We willen een samenwerking creëren en inspiratie bieden die een sneeuwbaaleffect heeft op transitiepraktijken in kunst en wetenschap.

KERNWAARDES

In lijn met onze doelstellingen wordt het initiatief geleid door vier kernwaarden.:

Ten eerste is het essentieel dat de opzet en het proces van het project inclusief is. We willen ervoor zorgen dat het initiatief toegankelijk is, met de actieve deelname van een breed scala aan stemmen, tijdens de ontwikkeling en uitvoering.

Ten tweede erkennen we de kracht van taal in ons project en de dynamische aard van waarden, waarbij we de nadruk leggen op hun rol bij het vormgeven van perspectieven en het aanjagen van betekenisvolle verandering. De taal van sociale kunstenaars en transformatieve onderzoekers kan verschillen, wat spanningen kan veroorzaken die onze inspanningen om een brug te slaan tussen beide partijen kunnen tegenwerken. We erkennen onze verantwoordelijkheid om ook deze verschillen te overbruggen en daarmee kan ons taalgebruik in het project in de loop van de tijd aan te passen.

Ten derde zal de focus in ons werk niet alleen op resultaten van het project liggen, maar ook op het proces zelf.

Ten slotte erkennen wij het belang van ruimte creëren voor doordachte overweging en reflectie. Betekenisvolle verandering vereist tijd en ruimte voor onderzoek.

WHERE LIFE
AND ART
MERGE

DAAR WAAR LEVEN EN KUNST
VERSMELTEN

27. Where life and art merge
An art of living exhibition with,
among others, Freddie Beckmann, Joust
Ondjic, Gilbert and George, WIMMERBACH,
Christoph Schlingensiefel

2011

Dit document is een work in progress. Gedurende het projectjaar 2024 wordt het op een reflexieve manier worden bijgewerkt met inzichten, worden besproken en verder groeien.

Referenties

¹ Kump, B., Wittmayer, J., Bogner, K., & Beekman, M. (2023). Navigating force conflicts: A case study on strategies of transformative research in the current academic system. *Journal of Cleaner Production*, 412, 137374.

<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.137374>

² Demos, T. J. (2023). *Radical futurisms: Ecologies of Collapse, Chronopolitics, and Justice-to-Come*. MIT Press.

³ Khasnabish, A., & Haiven, M. (2014, 22 July). *Why social movements need the radical imagination*. openDemocracy from <https://www.opendemocracy.net/en/transformation/why-social-movements-need-radical-imagination/>

⁴ Haiven, M., & Khasnabish, A. (2014). *The radical imagination: Social Movement Research in the Age of Austerity*.

⁵ Galafassi, D., (2018). *The Transformative Imagination, Re-imagining the world towards sustainability*

⁶ Trienekens, S. (2020). *Participatieve kunst. Gewoon kunst in moeilijke omstandigheden*.

⁷ Lenz, T. (2022). *Radicale Verbeelding, explorerend onderzoek naar sociale kunstpraktijken*.

⁸ *Huis van de Toekomst*. (n.d.).

<https://www.huisvandetoekomst.org/>

⁹ Oosterling, H. a. F. (2020). *Verzet in ecopanische tijden: van ego-emancipatie naar eco-emancipatie*.

¹⁰ *Verhalen – StagingWood*. (n.d.).

<https://stagingwood.org/stories/phase/ontkiemen/>